

XORIJIY TIL O'RGANISH JARAYONIDA SO'ZLARNI TEZ VA SAMARALI YODLASHNING YANGI METOD

Nuraliyeva Rushana Anvar qizi

Samarqand chet tillar instituti 2-kurs bosqich talabasi,

e-mail:nuraliyeverushana664@gmail.com

Ilmiy raxbar: Sh.O.Mamayoqubova

ANNOTATSIYA. Xorijiy tillarni o'zlashtirishda o'quvchilar xorijiy so'zlarni yodlashda muommoga duch keladilar. o'rganuvchilar yangi so'zlarni osonlik bilan yod oladilar ammo bir necha kun o'tib yangi yod olgan so'zlarini unutganlarini eslay olmayotganlarini payqaydilar va bu ularni xotiram past degan fikrga kelishlariga sababchi bo'ladi bu nafaqat negative fikrlarni keltirib chiqarib qolmasdan o'rganuvchini til o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini va o'ziga ishonchini tushurib yuboradi. Aslida biz masalaga boshqa tomondan nazar solamiz muommo o'rganuvchining xotirasida emas balki noto'g'ri metodikani ishlatayotganida. Bizga yangi metodikalardan biri bo'lgan mnemonika kerak bo'ladi. Mnemonika qisqa vaqt ichida katta hajmdagi so'zlarni eslab qolish imkonini beradi 5 daqiqa ichida 20 ta xorijiy so'zlarni yod olib ularni keyinchalik ham eslashni imkoni bor.

Kalit so'zlar:*mnemonika, assotsiatsiya va tassavur, TOG, pomidor texnikasi.*

ANNOTATION. When learning foreign languages, students face the problem of memorizing foreign words. Learners learn new words easily, but after a few days they find they can't remember the words they've learned, leading them to think they have a poor memory, which not only creates negative thoughts, but also discourages the learner. it destroys his enthusiasm and self-confidence to learn the language. In fact, we look at the problem from another side. The problem is not in the learner's memory, but in the fact that he is using the wrong method. We need mnemonics, which is one of the new methods.

Mnemonics allows you to remember a large amount of words in a short time. You can memorize 20 foreign words in 5 minutes and remember them later.

Key words: mnemonics, association and imagination, TOG, tomato technique

АННОТАЦИЯ. При изучении иностранных языков студенты сталкиваются с проблемой запоминания иностранных слов. Учащиеся легко усваивают новые слова, но через несколько дней обнаруживают, что не могут запомнить выученные слова, что заставляет их думать, что у них плохая память, что не только порождает негативные мысли, но и обескураживает обучающегося. его энтузиазм и уверенность в себе в изучении языка. На самом деле мы смотрим на проблему с другой стороны. Проблема не в памяти обучающегося, а в том, что он использует неправильный метод. Нам нужна мнемотехника, которая является одним из новых методов. Мнемотехника позволяет запомнить большое количество слов за короткое время: 20 иностранных слов можно запомнить за 5 минут и вспомнить их позже.

Ключевые слова: мнемотехника, ассоциации и воображение, ТОГ, томатная техника.

Metodika vaqt ichida kata hajmdagi yangi so'zlarni yodlash ularni nutqimizda ishlatish va uzoq muddatda yodda saqlashimizga yordam beradigan samarali metodikalardan biri bu mnemonika hisoblanadi. Mnemonika orqali nafaqat ingliz tiliga mo'ljalangan balki u har qanday xorijiy tildagi yangi so'zlarni yod olishga mo'ljalangan yangi hozirgi kunda yurtimizda xorijiy tillarni o'rganishga bo'lgan talab tobora ko'payib bormoqda ayniqsa dunyo tili hisoblangan Ingliz tilini shu bilan birgalikda duch kelinayotgan muomolar ham talaygina ulardan biri yangi xorijiy so'zlarni eslab qolish va ularni amalda qo'llash hammamizga mal'umki lug'at boylik muhim o'rin tutadi yangi tilda gapirish, eshitib tushunish, o'qish va yozish kabi aspektlarda. Nafaqat O'zbekistonda balki butun jahonda ikkinchi til o'rganuvchilarini qiynab keligan masala hisoblanadi yangi so'zlarni yodlashda qiynalish ko'p vaqtni yangi so'zlarni yodlashga sarflash va

malum muddat o'tib yod olingan yangi so'zlarni unutib eslay olmaslik. Bugungi kunda bizga turli xil metodikalar qo'llanib kelinmoqda xorijiy tilda gapirishni yaxshilash, o'qish va yozishdagi kamchiliklarni to'g'irlash uchun. Statistik ma'lumotlarga qaraganda boshlang'ich darajadagilar 250 -500 ta so'z biladiganlar, 1000tadan 1500 tagacha so'z biladiganlarkundalik suhbatlarni bemalol qura oladilar. 4000tadan 10000 tagacha so'z biluvchilar yuqori darajadagi o'rganuvchilar hisoblanishadi. O'rganuvchi qaysi darajada bo'lmasin u o'z lug'at boyligini yaxshilamas ekan u yangi tilni mutahasisi bo'la olmaydi qisqa hisoblanadi.

Mnemonika – eslab qolish sa'nati yangi so'zlarni eslab qolishni osonlashtiruvchi xotira hajmini kengaytiruvchi usullar tizimi. Mnemonikada asosan tasavurdan foydalaniladi. Agar siz o'zingizga kerakli ma'lumotni tassavur qilishorqali eslab qolsangiz, ushbu ma'lumotni yaxshiroq eslab qolasiz. Tassavur qilishga assotsiatsiyani qo'shsak unda mnemoika hosil bo'ladi bu ma'lumotni uzoqroq muddatga eslab qolishga imkon beradi. Agar bizda 3ta juft bir biriga begona so'zlar berilsa ularni bir biriga bog'lab tassavur qilish kerak buning uchun tassavurimizni va kreativligimizni ishga solamiz go'yoki hammasi haqiqatdan sodir bo'lyapti. Masalan1; piyoz-arg'umchoq, 2 ruchka-miya, 3 mushuk-tosh. Keying ish ularni bog'lab tassavur qilishdir. Tassavur qilamiz piyoz arg'imchoq uchyapti, ruchka miyaning rasmini chizib turipti mushuk esa sizga tosh otyapti agar tassavur qilishga qiynalgan bo'lsangiz hech qisi yo'q bu mashqni ko'proq bajarsangiz keyinchalik bu jarayon osonlashadi. 1 _____-arg'umchoq, 2 ruchka _____, 3____- tosh endi ularning juftini topishga urinib ko'ring javoblarni esa yuqoridan tekshirib olishingiz mumkin qizig'i shundaki sizga faqat tassavur qiling deyilgandi siz esa ularni eslab ham qoldingiz, ularni hatto ertaga ham eslay olasiz. Bog'lashda so'zlarning yaxshi esda qolishi assotsiatsiyaning qanchalik mustahkamligiga bog'liq agar so'zlar qanchalikkulguli, qiziqarli noodatiy bog'lansa ,aniq tassavur qilinsa uzoq muddatga esda qoladi. Oramizda bir nechta tilni mnemonikasiz ham o'rganlar ham bor albatta,mnemonikasiz o'rganish xato demaymiz shunchaki bu usul sizga tilni tezroq va samaraliroq o'rganishga yordam beradi.Richar ChetemAtkinson bo'lib, u amerkalik

psixolog, Stendford universiteti professori mnemonikaning ustuni hisoblangan TOG metodini asoschisi hisoblanadi. TOG - bu 3ta so'zning birlashmasi va ketma ketligini o'z ichiga oladi. Ingilizcha glass so'zini TOG metodikasi orqali yod olamiz.

1. T-tallaffuz. bizga shu glass so'ziga tallaffuz jixatdan mos keladigan o'zbekcha so'zni olamiz misol bo'la oladi Blagarun so'zi misol bo'la oladi . bloger va un orqali tassavur qilamiz.

2. O-Obraz .bunda siz xorijiy so'zning ma'nosini tassavur qilasiz. Blagarun so'zini ma'nosi aralamoq .

3. G-Gormonizatsiya. bunda biz so'zning tarjimasi va o'zbek tilidagi o'xshash talaffuzdosh so'zlarni bog'lab tasavvur qilishimiz talab qilinadi. Biz miyamizda ularni jonlantirib bog'lashimiz zarur. Biz biron blogerni bir xalta unni arralayotganini tassavur qilishimiz kerak keying qadam esa xorijiy so'zning haqiqiy tallafuzini ovoz chiqarib bir necha marotaba takrorlaymiz. Manashu uchta qadam TOG usuli hisoblanadi va bu metodika orqali germaniyalik mnemonist" Anna Barwinski" ga tegishliu 5 daqiqada 67 ta notanish so'zlarni eslab qolgan. Biz so'zlarni yodlayotganda pomidor texnikasidan foydalansak samaraliroq bo'ladi bu texnikada 25 daqiqa diqqatni vazifaga qaratish va 5 daqiqa dam olishni o'z ichiga oladi.

Bugungi kunda xorijiy til o'rganuvchilarining va o'rgtuvchilarining so'z yodlashiga tezroq va samarali yordam beruvchi mnemonikaning metodlaridan biri TOG. Bu metod o'quv markazlari, maktablarda hali ommalashib ulgurmagan yangi metodika hisoblanadi. Har qanday xorijiy tilni o'rganishga moslashtirilgan bumetodikani boshlang'ish maktab o'quvchilariga yoki bog'cha bolalariga, har qanday yoshdagi til qiziquvchi va o'rganuvchilarga qo'llab yuqori natijalarga erishsa bo'ladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Shohruh –Mirzo RAHMONOV va Iskandar SATTIBAE so'z yodlash sirlari, Toshent -2015 yil, ‘Istiqlol Nuri’- nashiryoti.
2. m.facebook.com.
3. Sh.O.Mamayoqubova. “Pedagogical conditions of professional development of higher Educational establishment teacher” Xalqaro so'z san'ati jurnali. ISSN 2181-9297 Doi Journal 10.26739/2181-9297. 2022 5 son, 48 p
4. Dunyo tillari haqida qiziqarli faktlar (google ma'lumoti).
5. <https://genderi.org>